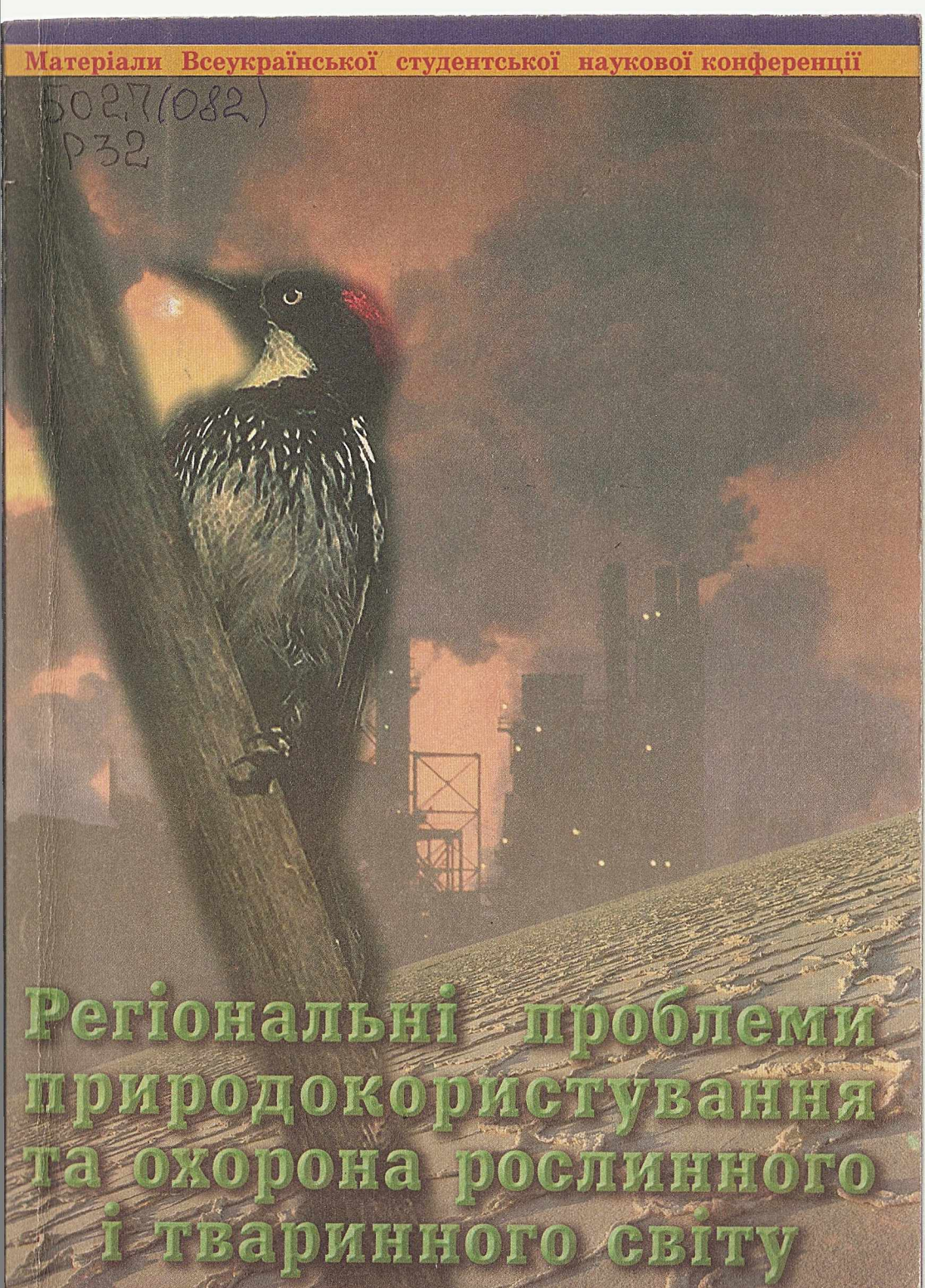


502.7(082)
P32

A woodpecker with a red crest and black and white striped body is perched on a tree trunk. In the background, an industrial factory with several tall chimneys is visible against a sunset sky. The foreground shows a textured surface, possibly a roof or ground.

Регіональні проблеми
природокористування
та охорона рослинного
і тваринного світу

ОСОБЛИВОСТІ ФАУНИ ТА НАСЕЛЕННЯ ЗИМУЮЧИХ ПТАХІВ НОВОБУДОВ МІСТА КРИВИЙ РІГ

Каплаух В. В., Коцюрба В. В.

*Криворізький державний педагогічний університет
Криворізьке відділення Товариства охорони
та вивчення птахів України АН вищої школи*

Місто Кривий Ріг є одним з найбільших міст України. Площа міста складає близько 450 квадратних кілометрів, населення понад 743 тисячі чоловік. Понад 10,7% площі міста складає селітебна зона. Завдяки новобудовам вона постійно розширюється. Новобудови дуже часто є першою стадією зміни природних біоценозів людиною, тому вивчення орнітофауни являє особливий інтерес.

Для проведення досліджень використовувалась методика маршрутних відносних обліків Новікова (1953), а також її модифікація (Луговой, Майхрук, 1985). Обліки проводились в осінні та зимові місяці 2000 – 2002 років на мікрорайонах “Східний – 1, 2, 3”. За цей час було проведено 64 обліки, пройдено 59,5 км. Нараховано 8602 особини птахів, які відносяться до 11 зимуючих видів.

Домінуючими за чисельністю є хатній горобець (*Passer domesticus*), грак (*Corvus frugilegus*), сизий голуб (*Columba livia*) і велика синиця (*Parus major*), які складали до 90% населення птахів у зимовий період.

Найвища щільність населення птахів зафіксована 10 грудня 2002 року – 1122 особини на 10 га, найнижча – 10 листопада 2001 року – 66 особин на 10 га. Зростання щільності припадало на період зі сталим сніговим покривом та формуванням насту. Притік птахів з оточуючих біотопів обумовлений наявністю в мікрорайонах новобудов штучної підгодівлі та сміттєзбірників. В цей період збільшення показників щільності пов'язане з концентрацією граків та дичавілих сизих голубів. В середньому щільність складає 268,81 особин на 10 га. Спостерігається тенденція зростання щільності птахів до середини зими.

Наявність підростаючих молодих дерев горобини звичайної, поодиноких маслинок вузьколистих та ягідних чагарників обумовлює заліт дроздів-горобинників (*Turdus pilaris*) під час кочових добових міграцій. При проведенні обліків чисельності цей вид нами не був реєстрований.

На новобудовах віком до 10 - 15 років періодично відмічався зграйками до 3 особин чубатий жайворонок (*Galerida cristata*).

Виявлено, що орнітофауна новобудов в зимовий період має дуже збіднений видовий склад і постійно знаходиться під значним впливом антропогенних факторів, зокрема фактору неспокою, штучної підгодівлі. В значній мірі орнітофауна новобудов селітебної зони міста залежить від оточуючих біотопів. Слабкий розвиток деревної рослинності зумовлює переважання чисельності синантропів і видів птахів відкритих просторів, при малій кількості особин видів лісового комплексу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Луговой А. Е., Майхрук М. И. (1985) О проведении учетов птиц в городе.// География и экология наземных позвоночных. - Владимир, 1974. Вып. 2. С. 53-59.
2. Новиков Г. А. (1965) Полевые исследования по экологии наземных позвоночных. - М., 1953. 502 с.